

תהילים

פרק ד'

א לְמִנְצַחַת בְּנִגְיוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד:

ב בְּקִרְאֵי עֲנִי | אֱלֹהֵי צְדִקְי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חֲנֻנִי
וְשָׁמַעַתְּ פִּלְתֵּי:

ג בְּנִי אִישׁ עַד-מָה כְבוֹדִי לְכַלְמָה תִּאְהָבוּן. רִיק
תִּבְקְשׁוּ כְזָב סֵלָה:

ד וְדַעוּ כִּי-הַפִּלָּה יְהוָה חָסִיד לֹו יְהוָה יִשְׁמַע בְּקִרְאֵי
אֱלִיוֹ:

ה רַגְזוּ וְאַל-תִּחַטְּאוּ אִמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל-מִשְׁכַּבְכֶם
וְדַמּוּ סֵלָה:

ו זַבְחוּ זִבְחֵי-צֶדֶק וּבִטְחוּ אֱלֹהֵי-יְהוָה:

ז רַבִּים אָמְרִים מִי-יִרְאֶנּוּ טוֹב נִסָּה-עָלֵינוּ אִוֹר פְּנֵיךָ
יְהוָה:

ח נָתַתָּה שִׁמְחָה בְּלִבִּי מִעֵת דָּגָנִם וְתִירוֹשִׁם רַבּוּ:

ט בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֲשַׁכְּבָה וְאִישׁוֹן כִּי-אַתָּה יְהוָה לְבָדָד
לְבִטָּח תּוֹשִׁיבֵנִי:

תהילים

פרק ד'

א לַמְנַצֵּחַ בְּנִגְיֹת מִזְמוֹר לְדָוִד:

מצודת ציון: לַמְנַצֵּחַ - בעלי השיר יקראו מנצחים, כי דרכם לנצח זה את זה בהרמת הקול ובהכרעתו. בְּנִגְיֹת - מלשון נגינה וזמר העשוי בהכרעת הקול.

מצודת דוד: לַמְנַצֵּחַ בְּנִגְיֹת מִזְמוֹר לְדָוִד - רוצה לומר: המזמור הזה של דוד נמסר לבן לוי המנצח, לנגנו בניגון בבית המקדש.

ב בְּקִרְאֵי עֲנִי וְאֱלֹהֵי צְדָקָי בְּצַר הִרְחַבְתָּ לִּי חֲנֻנִי וְשָׁמַעַתְּ תַּפְלְתִּי:

מצודת דוד: בְּקִרְאֵי עֲנִי - בעת אקרא לך ענני. אֱלֹהֵי צְדָקָי בְּצַר הִרְחַבְתָּ לִּי וּגּוֹי' - אתה אלהי העושה עמדי צדקה, הלא מעולם כשהייתי בצר ובדוחק העמדתני במרחב, לכן גם עתה חנני.

ג בְּנִי אִישׁ עַד-מָה כְּבוֹדִי לְכַלְמָה תֶּאֱהָבוּן רִיק תִּבְקְשׁוּ כְזָב סֵלָה:

מצודת ציון: אִישׁ - רוצה לומר: גדול וחשוב, וכן (שמואל א כ"ו טו) "הֲלוֹא אִישׁ אַתָּה". עַד מָה - עד מתי, כמו (תהילים ע"ט ה) "עַד מָה ה' תֶּאֱנַף".

מצודת דוד: בְּנִי אִישׁ עַד מָה כְּבוֹדִי לְכַלְמָה - אתם בני אדם גדולים, עד מתי תהפכון כבודי לכלימה, רוצה לומר: במקום הכבוד הראוי אלי תכלימו אותי, וכאומר: הלא משפט החשובים לכבוד את מי הראוי לכבוד. תֶּאֱהָבוּן רִיק תִּבְקְשׁוּ כְזָב סֵלָה - מוסב על "עַד מָה", לומר: עד מתי תאהבון לדבר דברי ריק וכזב מבלי הפסק.

ד וְדַעוּ כִּי-הַפְלָה יְהוָה חֲסִיד לֹו יְהוָה יִשְׁמַע בְּקִרְאֵי אֱלֹו:

מצודת ציון: הַפְלָה - הפריש, כמו (שמות ח' יח) "וְהַפְלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא".

מצודת דוד: וְדַעוּ כִּי הַפְלָה ה' חֲסִיד לֹו וּגּוֹי' - תנו לב לדעת, כי כמו שהבדיל ה' את כל חסיד להיות לו ולחלקו, כמו כן הבדילני לחלקו, וישמע בקראי אליו ולא תוכלו לו.

ה רְגִזוּ וְאַל-תִּחַטְּאוּ אַמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל-מִשְׁכַּבְּכֶם וְדַמּוּ סֵלָה:

מצודת ציון: רְגִזוּ - ענינו תנועת הרעדה, כמו (שמות ט"ו יד) "שָׁמְעוּ עַמִּים יְרְגִזוּן". וְדַמּוּ - ושתקו, כמו (ויקרא י"ג) "וַיִּדַם אֱהָרֹן".

מצודת דוד: רְגִזוּ וְאַל תִּחַטְּאוּ - חרדו מה' ואל תחטאו בי, לדבר עלי כזב. אַמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁכַּבְּכֶם וְדַמּוּ סֵלָה - בהיותכם על משכבכם שהיא עת אשר מחשבות האדם פנוים מן הטרדה, אז חשבו בלבבכם אשר הכזב הוא רע בעיני המקום, ושתקו לעולם מדבר כזב.

ו זָבַחוּ זִבְחֵי-צְדָק וּבִטְחוּ אֱלֹו-יְהוָה:

מצודת דוד: זָבַחוּ זִבְחֵי צְדָק וּגּוֹי' - הצדיקו מעשיכם ויחשב לה' כזבחים, ואז בטחו בו כי יש תקוה, ולמה תכזבו בו להחניף לְשֹׂאוֹל בעבור להנות ממנו הנאות ממון - הלא טוב לחסות בה'.

ז רַבִּים אָמְרִים מִי-יִרְאֶנּוּ טוֹב נְסָה-עֲלֵינוּ אֹר פְּנִיךָ יְהוָה:

מצודת ציון: נְסָה - מלשון נס וכלונס, וענינו הרמה והגבהה.
מצודת דוד: רַבִּים אָמְרִים מִי יִרְאֶנּוּ טוֹב - ראיתי רבים מתאווים ואומרים: מי הוא אשר יראנו טוב, רוצה לומר: חושקים עושר רב. נְסָה עֲלֵינוּ אֹר פְּנִיךָ ה' - הרם עלינו אור פניך אתה ה' למלאות תאותינו.

ח נַתַּתָּה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי מֵעַת דַּגְנָם וְתִירוֹשָׁם רַבּוּ:

מצודת ציון: תִּירוֹשָׁם - מלשון תירוש, והוא ענבי היין.
מצודת דוד: נַתַּתָּה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי וּגּוֹי' - אבל לא כן אני, כי אתה ה' נתת בלבי להיות שמח בחלקי יותר מהרבים ההם השמחים מעת שרבו דגנם ותירושם.

ט בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי-אַתָּה יְהוָה לְבַדְּךָ לְבִטַח תּוֹשִׁיבֵנִי:

מצודת ציון: לְבַדְּךָ - יחידי, כמו (דברים ל"ג כח) "בְּטַח בְּדָדְךָ", ורוצה לומר: מבלי פחד, כי המתפחד מתיירא לשבת יחידי.

מצודת דוד: בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן - מבלי פחד אשכבה ואישן יחדיו תכופים זה לזה, כי הדואג ומתפחד נגזלה שינתו לבל יוכלו לישן מיד כאשר ישכב, אבל אני בטחתי בה' ולא אירא, ולזה אשכב ואישן יחד סמוך זה לזה. כִּי אַתָּה ה' לְבַדְּךָ לְבִטַח תּוֹשִׁיבֵנִי - המושל בכל, ובידך הוא להושיב אותי בבטח מבלי פחד.

